

En salonriffel i indkøbsvognen

Ældstetrinnet

En salonriffel i indkøbsvognen, er én ud af i alt ni podcasts produceret af Katrine Nyland til Ilulissat Isfjordscenteret.

Fag

Tværfagligt – historie, samfundsfag, matematik, biologi og religion

Læringsmål

- Eleverne opnår grundlæggende viden om Nordgrønland som et *jægersamfund* og den betydning jagt og fiskeri har for hverdagslivet der.
- Eleverne opnår særlig viden om en kultur, hvor det er almindeligt at vokse op til at kunne jage og fiske fra barnsben.
- Eleverne træner deres færdigheder i kommunikation og samarbejde.

Organisering

Vi anbefaler, at eleverne arbejder i mindre grupper, parvis eller enkeltvis. Afhængigt af, hvad der passer bedst til den enkelte elev, og hvilke kompetencer der skal udvikles. Vær opmærksom på, at det ikke nødvendigvis er ens bedste ven, man arbejder bedst sammen med. Samarbejde mellem eleverne handler om netop samarbejde og ikke kun samvær.

Vejledning til Book Creator bogen

Book Creator bogen *En salonriffel i indkøbsvognen*, er en elevbog, der knytter sig til podcasten *En salonriffel i indkøbsvognen*.

Podcasten varer 4:40.

Forløbet er tilrettelagt med fokus på elevernes undersøgende, eksperimenterende og skabende tilgang til læring.

Forløbet omfatter tre trin:

- Arbejdet før der lyttes til podcasten.
- Lytning og arbejde med podcasten.
- Efterarbejde med tema og viden fra podcasten.

Start med at lytte til podcasten, før den præsenteres for eleverne.

Side til side vejledning – Book Creator bogen En salonriffel i indkøbsvognen

Velkommen til Isfjordscenteret side 4-7

Eleverne møder Isfjordscenteret i to billeder, der viser henholdsvis sommer og vinter.

I klassen kan I tale om:

- Hvad Isfjordscenteret er.
- Hvordan der ser ud omkring Isfjordscenteret.
- Forskellen på sommer og vinter.
- Hvordan der er forskel på sommer og vinter, der hvor I bor.

Kort Ilulissat side 8-9

Tal om kortet, og hvor mange mennesker der bor i Ilulissat, og hvor mange mennesker der bor i den by eller bygd I bor i?

Her bor jeg side 10-11

Eleverne ser en del af et verdenskort.

Eleverne skal flytte den røde markør ned på kortet og vise, hvor de bor.

Markøren findes i den hvide kasse og skal trækkes ned på kortet.

I klassen kan I tale om:

- Forskelle og ligheder mellem Ilulissat og jeres by eller bygd.

Sælen side 12-13

Eleverne skal undersøge hvilke forskellige arter af sæler, der findes i Grønland.

På side 12 er der to talebobler med spørgsmål, som eleverne skal besvare ved at indspille en lydfil og sætte den ind på taleboblen. Der er desuden et link til greenland-travel.dk, hvor de kan finde information om de forskellige arter. Eleverne kan også søge på internettet efter billeder af de forskellige arter af sæler.

På side 13 er der indsat 4 billeder af hhv. en spættet sæl, en grønlandssæl, en ringsæl og en klapmyds.

Indspilning af lydoptagelse: se instruktion 1 [her](#).

Lyt og fortæl side 14-15

Eleverne skal nu lytte til podcasten *En salonriffel i indkøbsvognen*. De finder podcasten ved at klikke på billedet på side 14.

Inden I lytter til podcasten, kan du give en kort intro til podcastens indhold.

Historien starter med lyden af en sæl der bliver flænset.

Williams historie genfortalt af Katrine:

- William fortæller om den dag han er ude at sejle med sin farfar. Farfar får øje på en sæl, som han prøver at skyde, men det lykkedes ikke. William tager salonriflen og skyder sælen i hovet. På vej hjem ser William endnu en sæl som han skyder.
- Det er en stor dag, når man skyder sit første dyr og det bliver fejret med hele familien og alle vennerne. (*Kaffemik*)
- William er bare 11 år og kan ikke spise så meget til festen, da han har to løse mælketænder.

Malik fortæller at:

- han lever i et jægersamfund, og det første han tænker på er at tage sit gevær med, når de skal ud at sejle.
- møder de en sæl skyder de den eller prøver på det.
- den døde sæl flænses og flås med det samme, når det er gjort tager de op på en klippe et eller andet sted og spiser den.
- de hygger sig på vej hjemad og fanger måske 10 torsk og nogle rødfisk, som de tager med hjem og propper i fryseren.
- det hele går ud på jagt og fiskeri. Det er det grønlandske liv.
- man fra barnsben er opfostret til at bruge en riffel; alle er potentielle jægere, selv hans datter på 1 ½ år.
- heroppe (Nordgrønland) er der ikke nogen motorvej, så man kører ikke bare hen og henter varer. Man tager båden og henter varen herude (havet/fjorden). Det er det mad, man får hver aften.
- han som ung var guide, og en amerikansk turist kommer løbende hen til ham og siger: "der er to som går med rifler". Men det er helt naturligt, de skal måske i banken og hæve penge til brændstof.

Katrine fortæller at:

- det er naturligt at tage båden og hente sine varer ude i naturen.
- man i supermarkedet kan købe en salonriffel, hvilket undrer mange turister.

Det anbefales at lade eleverne lytte parvis eller i mindre grupper.

Lad eleverne bruge nogle minutter på at tale om det, de har hørt.

På side 15 skal eleverne lave små lydoptagelser hvor de fortæller om podcasten.

Billederne på siden kan hjælpe dem med at huske det, de har hørt.

Indspilning af lydoptagelse: se instruktion 1 [her](#).

Optagelsen ligger nu som et lille lydikon. Ikonet kan placeres, hvor man ønsker det. Man kan lytte til optagelsen igen og igen.

Opsamling i klassen

Det anbefales at tage en fælles snak i klassen, når arbejdet med side 14-15 er færdigt. Vi anbefaler, at du undervejs skriver begreber og nøgleord på tavlen.

I klassen kan I tale om:

- Hvorfor hedder podcasten *En salonriffel i indkøbsvognen*?
- hvorfor det er mere naturligt at tage båden end bilen.
- det naturlige i at man fra barnsben vokser op med at bruge en salonriffel i Nordgrønland.

Du kan hente inspiration til samtalen herunder.

Til nogle af begreberne er der lavet opgavesider i Book Creator.

I kan eventuel indsætte flere sider selv til andre samtaleemner, begreber og nøgleord.

Begreber og nøgleord

- Jægersamfund – nøgleordet her må ikke forveksles med det historiske begreb, der går tilbage til oldtiden.
Når Malik taler om at Nordgrønland er et jægersamfund, er det fordi alt handler om jagt og fiskeri. Er der god fangst i farvandet omkring Ilulissat, slipper man hvad man har i hænderne og går på jagt.
Grønlænderne elsker at gå på jagt og at fiske. Den storslåede natur er altid tæt på. Når det er sæson, gælder det om at få fryseren fuld af kød, så der er gode sager at spise vinteren igennem. Favoritten for de fleste er rensdyr eller moskusokse.
Den stærke tradition for jagt betyder også, at våben i Grønland er langt mere almindelige end i Danmark. De er en del af hverdagen.

I Grønland er der tradition for jagt og fiskeri. Hvem af jer har skudt et dyr?

Hvad er der tradition for, der hvor I bor?

- [Grønlandssælen](#) – er en af de i alt seks sælarter, der findes i Grønland. Den kan ses året rundt i Grønland. Om sommeren er der særlig mange, når de kommer fra deres ynglepladser ved New Foundland for at spise sig store og fede, inden de vender tilbage til ynglepladserne i februar for at føde deres unger. Sælerne ses ofte i de grønlandske fjorde i småflokket på 10-20 dyr.

Kendetegn:

De voksne sæler (sortsider) har mørkt hoved og en karakteristisk hesteskoformet tegning på ryggen. De unge grønlandssæler (blåsider) har derimod grå, plettet ryg og lysegrå underside. De nyfødte unger har en helt hvid pels.

Føde:

Dens føde består af polartorsk og themisto (en slags tanglopper). En voksen sæl æder omkring 3 kg fisk om dagen.

Kender I navnene på nogle af de andre sæler, der lever i Grønland?

- Salonriffel – den skyder med små projektiler på 5,6 mm i diameter og er effektive ud til 50 – 100 m. Den skyder vha. en lille krudtladning i en patron, der tændes i randen. Projektilet er af bly og kan være rundet i spidsen eller med et hul (hollow point) og kan ramme og dræbe et dyr ud til 200 m.

Hvorfor mon det hedder en salonriffel?

Tre-sektor modellen side 16-19

På side 16-17 skal eleverne læse teksten som forklarer, hvordan de kan aflæse modellen.

Der er yderligere en forklaring af Fourestié's tre-sektor model, som de skal prøve at benytte på sæljagt på side 18-19.

Der er desuden et citat fra podcasten på side 16, som sætter rammerne for, at det er et jægersamfund, de skal til at beskæftige sig med.

På side 18 er der et eksempel på hvordan hvide kan bevæge sig igennem de tre sektorer, fra hvide på marken til en pakke hvedemel i butikken. Der er desuden et link til Royal Greenlands [hjemmeside](#), hvor man kan finde mere viden om hellefiskproduktionen.

På side 19 er der en boks med en opgave til eleverne. De skal bruge Fourastié's model med hellefisken som eksempel, i stedet for hveden som de har læst om på side 18. De skal fortælle om hellefiskens rejse fra havet til butikken, gennem de tre sektorer.

Her er spørgsmål du kan bruge til at hjælpe eleverne i gang

- hvordan får man fat på hellefisken?
- skal man gøre noget ved hellefisken før man kan sælge den?
- hvordan ved folk i andre lande at man har hellefisk man gerne vil sælge?
- hvordan kommer hellefisken fra Grønland og til resten af verden?

Eleverne skal først løse opgaven i mindre grupper, bagefter tages en fælles opsamling i klassen. Eleverne kan således få inspiration af hinanden til at bruge tre-sektor modellen og kunne forklare den senere, når de skal lave deres eget opslagsværk.

Jægersamfund side 20-21

På side 20-21 skal eleverne arbejde med sælfangst i Grønland og hvad det betyder for grønlanderne.

På side 20 er der et uddrag fra podcasten som eleverne skal læse, der er desuden en PDF-fil om fangst i Grønland. Her kan eleverne bruge siderne 22-33, der handler om sælfangst.

På side 21 er der tre spørgsmål:

- hvordan kan man bruge tre-sektor modellen på sæljagt?
- hvad betyder jagt, for folk i Grønland?
- Hvad tror du der ville ske, hvis det pludseligt blev forbudt at jage sæler? Eller andre dyr i Grønland?

Lad eleverne arbejde i mindre grupper hvor de sammen læser siderne i PDF'en og besvarer spørgsmålene. Svaret skal de lægge ind som lydfil ved hver taleboble.

Når eleverne har arbejdet med siderne, kan I lave en fælles opsamling. Her er forslag til spørgsmål I kan diskutere i klassen:

- Var det muligt at benytte tre-sektor modellen på sæljagt?
 - hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvordan adskiller Grønland sig fra f.eks. Danmark i forhold til tre-sektor modellen?
- Tror I at man i Danmark kunne blive et jægersamfund som Malik beskriver det i podcasten?

Indspilning af lydoptagelse: se instruktion 1 [her](#).

Mit opslagsværk side 22-23

På siderne skal eleverne lave korte beskrivelser af nøgleordene og begreberne, som I har gennemgået og arbejdet med indtil videre. De kan skrive dem ind, indtale dem som lydfil eller tegne en tegning og sætte billedet af den ind. Deres produkter vil indgå i det videre arbejde med podcasten. Giv gerne eleverne mulighed for at uddybe deres opslagsværk samt tilføje ny viden undervejs.

Indspilning af lydoptagelse og indsættelse af billeder: se instruktion 1 og 2 [her](#).

En salonriffel side 24-25

På side 24-25 skal eleverne forestille sig at de skal købe ind til en weekendtur, hvor de skal sove i telt og gå på jagt.

På side 24 er der en seddel med ting de skal indkøbe til turen, der er ikke noget øvre budget, så eleverne har frie rammer f.eks. i forhold til hvor meget udstyr de har brug for. Der er desuden et link til et grønlandsk indkøbscenter; [Pisiffik.gl](https://pisiffik.gl), her skal eleverne søge efter de ting de vil købe og lægge i deres kurv.

På side 25 er der plads til at eleverne kan indsætte et skærmbillede af deres indkøbskurv.

Hvis der er behov for differentiering i opgaven, kan du sætte en beløbsgrænse eller melde ud at der er tilbud på 10% og de så skal regne rabatten ud.

Indsættelse af billeder: se instruktion 1 og 2 [her](#).

Et møde i Ilulissat side 26-29

Eleverne skal lave et lille rollespil om et møde mellem en gruppe grønlændere, der skal på jagt og en gruppe turister, der lige er ankommet til Ilulissat.

På side 26 er der indsat links som eleverne kan bruge og en tekst med kravene til rollespillet.

På side 28-29 kan eleverne indsætte en film af deres rollespil.

De skal lave manuskriptet til rollespillet, her er kravene til selve samtalen:

- Det skal være tydeligt, hvor de vil jage henne.
 - de skal altså finde et sted på Google Maps.
- Det skal være tydeligt, hvad de vil jage.
 - er det en sæl, fisk eller noget andet?
- Det skal være tydeligt, hvad de vil bruge deres bytte til.
 - er det mad, tøj, fiskeudstyr eller andet?
- Det skal være tydeligt, hvad de vil bruge til at jage med.
 - er det en riffel, en harpun eller noget andet?
- Turisterne skal lige være ankommet til Grønland og de er meget interesseret i alt hvad der har med jagt og fiskeri at gøre.

Indsættelse af video se instruktion 5 [her](#).

Evaluerings

Eleverne viser deres produkter for klassen.

Sørg for at rammerne for feedback er positiv kritik. Eleverne skal støttes i at tage stilling til: hvad er godt – hvad kan eventuelt gøres bedre. Få mere inspiration [her](#).

Det er ikke nødvendigvis med henblik på at de skal lave nye produkter, men snarere at eleverne opdager og arbejder med denne positive kritik.

Hvis du vil arbejde med nogle af de andre podcasts fra Isfjordscenteret, kan det give mening at gemme elevernes Book Creator bog, så arbejdet med den, kan benyttes igen.

Ønsker du, at eleverne skal gøre brug af klassens feedback, kan du vælge at afsætte tid til at arbejde videre med produkterne. Således at de kan bruge hinandens feedback, og ændre i deres produkt.

Kolofon

Podcasten *En salonriffel i indkøbsvognen* er udviklet af Isfjordscenteret i Ilulissat.

Undervisningsmaterialet til Podcasten *En salonriffel i indkøbsvognen* er udviklet af Lotte Brinkmann og Daniella Maria Manuel, Anholt Læringsværksted med sparring fra Leg med IT.

Elevbogen i Book Creator er udviklet som en del af projektet *Nutaaliorta* fra Kivitsisa.

Skabelonen er udviklet af Rikke Falkenberg Kofoed og Daniella Maria Manuel, Leg med IT.

Undervisningsmaterialet *En salonriffel i indkøbsvognen* er udgivet under en Creative Commons kreditering-licens CC:BY.

Materialets tekster, opgaver og billeder må deles, gengives og bearbejdes, når blot man krediterer ophavet '*En salonriffel i indkøbsvognen* by Isfjordscenteret Ilulissat'.